

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์หิวจรณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณีและสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) หากขาดภาษาไทยก็ถือว่าวัฒนธรรมไทยจะขาดการสืบทอด เพราะการใช้ภาษาเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการสื่อสารภาษาไทยจึงเป็นแขนงวิชาหนึ่งที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้บรรจุไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งได้แบ่งทักษะการอ่านการเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษาวรรณคดีและวรรณกรรม ตามมาตรฐานที่กลุ่มสาระกำหนดไว้ แต่ทักษะที่มีความสำคัญในการเรียนรู้ภาษาไทยของผู้เรียนและมีบทบาทในการเรียนวิชาอื่นๆคือทักษะการอ่าน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ อันจะนำความรู้ที่ได้ขึ้นไปประกอบอาชีพหรือพัฒนางานของตนต่อไปได้ นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นวิธีการหนึ่งก่อให้เกิดความเพลิดเพลินแต่แฝงไปด้วยสาระต่างๆ อีกทั้งส่งเสริมคนให้มีความคิด ความอ่านที่ฉลาดรอบรู้เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะอ่านมากย่อมรู้มากตามไปด้วย ส่วนคำที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรอ่านให้ได้เป็นคำพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้มีทั้งสิ้น 708 คำ เป็นคำที่ทดสอบความยากง่ายในการอ่านและการเขียนมาแล้ว โดยคัดเลือกจากจำนวนคำของบัญชีคำแต่ละชั้นซึ่งนักเรียนใช้พูดในชีวิตประจำวันดังนั้นคำเหล่านี้จึงเป็นคำที่ควรเรียนในชั้นต่าง ๆ ตามที่กำหนด ซึ่งพิจารณานำคำไปใช้ในแต่ละชั้นจะพิจารณา

คำที่จำเป็นต้องใช้ในท้องถิ่นนั้นๆ และตามสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งพิจารณากำหนดจำนวนคำให้เหมาะสมและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรอ่านได้ (บันทึก พุทธชะวัน, 2545, หน้า 81) ในด้านการฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้นเป็นการเริ่มฝึกอ่าน ไม่ว่าจะอ่านภาพ อ่านหัวเรื่อง อ่านประโยค จะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายเรื่องอะไร มีเรื่องราว มีเรื่องราวว่าอย่างไร และมีลักษณะหรือใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง โดยอาศัยความรู้เดิมและการคาดคะเน บทเรียนอ่านเริ่มแรกควรเป็นนิทานหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องเด็กวัยเดียวกัน ลูกสัตว์ และใกล้กับประสบการณ์ของผู้เรียน

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลปาย (เวียงใต้) ทำให้ทราบว่าปัญหาที่โรงเรียนกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ปัญหาด้านการอ่านภาษาไทย เนื่องจากนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนเป็นนักเรียนที่มีความหลากหลายของชนเผ่าอัน ได้แก่ เผ่าลีซอจีนยูนาน กะเหรี่ยงไทใหญ่ ชนพื้นเมืองที่ใช้ภาษาของชนเผ่าสื่อสารในชีวิตประจำวัน นักเรียนจะใช้ภาษาท้องถิ่นในการพูดสื่อสารกับคนในครอบครัวและเพื่อนๆ ในกลุ่มชนเผ่าเดียวกัน การใช้ภาษาไทยของเด็กเหล่านี้จึงถือเป็นการใช้ในฐานะภาษาที่สองในการสื่อสาร จึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการอ่านของนักเรียนอย่างมาก โดยเฉพาะจากการสังเกตการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 เป็นรายบุคคลพบว่า มีปัญหาด้านการอ่านคำพื้นฐานถึงร้อยละ 40 จึงเป็นปัญหาด้านการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ แม้จะเป็นคำพื้นฐานง่ายๆ ก็ไม่สามารถอ่านคำในบทเรียนที่ครูกำหนดให้ได้ ปัญหานี้เป็นปัญหาที่จะส่งผลไปถึงขั้นที่นักเรียนต้องเรียนในปีต่อไปด้วย จากการที่นักเรียนอ่านไม่ได้นั้น ทำให้การเรียนรู้สาระวิชาต่างๆ ก็ย่อมจะมีอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง เพราะทักษะการอ่าน เป็นทักษะพื้นฐานจำเป็นในการรับสาร ส่งสารนอกเหนือจากทักษะเขียนฟัง พูด ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่การสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น เป็นชั้นที่เริ่มต้นเรียนรู้การประสมคำ ดังนั้นครูผู้สอนส่วนใหญ่จึงเน้นเรื่องการแจกลูกสะกดคำ

วิธีการสอนอ่านแบบแจกลูกนี้เป็นวิธีสอนที่ให้นักเรียนจำคำใหม่ได้ง่าย อ่านออกเสียงได้ดี แต่บางครั้งทำให้นักเรียนไม่สนใจการอ่าน และทำให้ขาดทักษะการอ่านเร็ว การสอนอ่านแบบแจกลูกจึงมุ่งให้เด็กออกเสียงได้เป็นส่วนใหญ่มากกว่าที่จะมุ่งอ่านเพื่อเอาความหมาย การสอนโดยวิธีแจกลูกจะได้ผลดีมากที่สุดต่อเมื่อเด็กโตพอจะรู้เหตุผลได้ดีแล้ว อย่างไรก็ตามการสอนอ่านแบบแจกลูกตลอดไปย่อมไม่ได้ผลดี เพราะจำทำให้เด็กมัวสนใจแต่เสียงและการประสมอักษรจนลืมนึกถึงความหมายของคำ (วรณี โสมประยูร, 2553, หน้า 138) ผู้ทำการวิจัยจึงคิดว่าจะมีวิธีการใดที่สามารถแก้ไขปัญหานี้ และช่วยนักเรียน

ที่มีปัญหาให้สามารถอ่านหนังสือและเรียนรู้ความหมายคำศัพท์ได้พร้อมกัน โดยที่ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าหลักการและทฤษฎีที่จะนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กนักเรียนเพื่อจะพัฒนาการอ่านของนักเรียนนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาแนวการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม (Whole language approach) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนนี้ เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการประสานความรู้และประสบการณ์เดิมที่ติดตัวมาผนวกเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก และการส่งเสริมของครู (เดคาร์ราเคล อ้างใน กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, หน้า 132) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวคิด 3 ประการ คือ ธรรมชาติของเด็กกับการได้รับประสบการณ์ทางภาษา ประการที่หนึ่งเด็กจะมีรูปแบบการเรียนรู้ภาษาเป็นของตนเอง และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้หนังสือ ประการที่สอง การส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาที่กระตุ้นเร้าความสนใจ การแสดงออกและคุ้นเคย จะเป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้หนังสือให้เด็กได้มากขึ้น ประการที่สาม คือในการเรียนภาษาต้องเป็นการบูรณาการทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนซึ่งหมายถึงทั้งหมดองค์รวม หรือ whole (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, หน้า 133)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการพัฒนาทักษะการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แนวการเรียนรู้แบบองค์รวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยหวังว่าแนวการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมจะช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ และทำให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลพาย (เวียงใต้) มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคำพื้นฐานภาษาไทยโดยใช้แนวการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาทักษะการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2

โรงเรียนอนุบาลพาย (เวียงใต้) อำเภอพาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 20 คน

ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นคำพื้นฐานจากหนังสือนิทานที่ให้นักเรียนอ่านโดยฝึกอ่านออกเสียงคำพื้นฐานและเข้าใจความหมาย เป็นคำประสมพยัญชนะกับสระ อ่า เอะ เออะ เอีย เอือ อย่างละ 5 คำ รวมทั้งหมด 30 คำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Approach) หมายถึง รูปแบบการสอนที่ให้ความสำคัญทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูดการอ่าน และการเขียน โดยทักษะในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง ส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ภาษาที่เป็นไปตามการรับรู้โดยธรรมชาติของผู้เรียน มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง
- ขั้นที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ
- ขั้นที่ 3 นักเรียนเขียนเรื่องร่วมกับครู
- ขั้นที่ 4 ทำหนังสือเล่มใหญ่
- ขั้นที่ 5 ทบทวนและฝึกความแม่นยำ

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาแบบองค์รวม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับคำพื้นฐาน ซึ่งเป็นคำประสมพยัญชนะกับสระ อ่า เอะ เออะ เอีย เอือ รวมทั้งหมด 30 คำ ซึ่งมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้คือ มาตรฐาน การเรียนรู้ตัวชีวิตสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

ทักษะการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านคำของนักเรียนที่ได้จากการทดสอบ การอ่านคำก่อนและหลังเรียน โดยพัฒนาขึ้นร้อยละ 25

คำพื้นฐาน หมายถึง คำที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเลือกคำที่ประสมพยัญชนะกับสระ อ่า เอะ เออะ เอีย เอือ อย่างละ 5 คำ รวมทั้งหมด 30 คำ โดยคัดเลือกจากจำนวนคำในบัญชีคำพื้นฐานของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งนักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลปาย (เวียงใต้) อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันมากกว่าการใช้ภาษาไทยกลาง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคำพื้นฐานในภาษาไทยโดยใช้แนวการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สอน
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการนำไปปรับปรุงการสอนทักษะอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยหรือรายวิชาอื่นๆ โดยใช้แนวการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม